

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos LVI. — Izdan in razposlan dne 27. oktobra 1888.

159.

Razglas ministerstva notranjih reči od 20. oktobra 1888,

s katerim se po §.14 zakona od 30. marcija 1888, (Drž. zak. št. 33) o zavarovanji delavcev gledé kake bolezni, razznanja vzorno ustanovilo za okrajne bolniške blagajnice.

Po §^u 14 zakona od 30. marcija 1888 (Drž. zak. št. 33) o zavarovanji delavcev gledé kake bolezni, oklicuje se naslednje vzorno ustanovilo (statut) za okrajne bolniške blagajnice.

Taaffe s. r.

Ustanovilo

za okrajno bolniško blagajnico v

§. 1.

Ime, razsežaj in sedež blagajnice. Pripadnost gledé blagajniške zveze.

Na podlogi določil zakona od 30. marcija 1888, (Drž. zak. št. 33) o zavarovanji delavcev gledé kake bolezni, ustanavlja se za ^{okolis okrajnega sodišča} ^{okolise okrajnih sodišč} v okrajna bolniška blagajnica pod imenom „Okrajna bolniška blagajnica v“.

Ta blagajnica stoluje (ima svoj sedež) v in pripada v zvezo okrajnih

bolniških blagajnic okoliša zavarovalnice proti nezgodam v

§. 2.

Kdo je ali sme biti ud.

A. Zavarovanju podvrženi udje.

Udje okrajne bolniške blagajnice so vse osebe, katere imajo v nje okoliši delo ter morajo na podlogi gori napomnjenega zakona biti zavarovane, če niso pri kateri ostalih v §. 11 zakona imenovanih blagajnic proti bolezni zavarovane takó in za toliko, kakor piše ta zakon.

B. Imajoči pravico, biti udje.

Osebe, ki niso podvržene dolžnosti zavarovanja, imajo, dokler niso prestopile 35. leta svoje dobe ter stanujejo v okoliši okrajne bolniške blagajnice, pravico, pristopiti v okrajno bolniško blagajnico.

Poljedelski in gozdarski delavci, in tako tudi delavci domače obrtnosti, ako po §. 3, odstavkih 2 in 3 zakona, po prigovoru njihovega delodavca korporativno pristopijo v okrajno bolniško blagajnico, niso podvrženi omejenju gledé dobe pristopa.

§. 3.

Kdaj začne kdo biti ud.

Zavarovanju podvrženi začno biti udje tistega dne, katerega stopijo v dotično delo.

Isto veljá za delavce v službo poljedelskih in gozdarskih delovršeb, kakor tudi delovršeb domače

obrtnosti stopajoče, ki so na podlogi §^a 3, odstavkov 2 in 3 zakona pristopili v okrajno bolniško blagajnico.

Vse druge osebe, ki imajo pravico pristopiti v blagajnico, začno biti udje tistega dne, katerega se kdo pri okrajni bolniški blagajnici zglašiš.

§. 4.

Kdaj kdo prestane biti ud.

Zavarovanju podvrženi smejo, dokler delajo v okoliših te blagajnice, zaradi česar morajo biti zavarovani, izstopiti iz nje samo tedaj, kadar izkažejo, da so pri kateri drugi v §. 11 zakona imenovanih blagajnic zavarovani glede kake bolezni po meri določil tega zakona.

Dolžnosti zavarovanja podvrženi udje blagajnični, ki zapusté delo, zaradi katerega so udje, ter ne prestopijo k takemu delu, vsled katerega bi postali udje kake druge okrajne bolniške blagajnice ali katere izmed drugih v §. 11 zakona naštetih blagajnic, ostajajo dotle udje, dokler prebivajo v kateri na državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel ter plačujejo popolne v pravilih določene prispevke ali prinose (glej §. 9). Če katera teh oseb štiri tedne zaporedoma ne opravi prispevkov, prestane biti ud blagajnice ter vsled tega izgubi pravico na to, kar bi ji blagajnica imela storiti.

Blagajniški udje zgoraj omenjenih vrst, ki prispevkov ne morejo vplačati vsled tega, ker si nič ne služijo, ostanejo udje in imajo pravico na to, kar jim je blagajnica dolžna, na dotle, dokler njih pričuvni (reservni) delež (§. 19) zaleže za opravljanje polnih prispevkov, kakor so določeni v pravilih, a v vsakem slučaju še šest tednov najmanj.

Osebe, ki niso podvržene dolžnosti zavarovanja, smejo vsak čas izstopiti. Zmatra naj se, da so izstopile, če štiri tedne zaporedoma niso opravile zavarovalnih prispevkov (glej §. 9).

§. 5.

Navadna dnina.

Za ^{sodni okraj} _{sodne okraje} izvedela se je „navadna dnina“ ter je za čas od do določena tako:

1. Za moške delavce:

- A. Mladotne pomočne delavce s kr.
 B. Delavce s gl. kr.
 C. Delavce prirejalec s gl. kr.

2. Za ženske delavce:

- A. Ženske mladotne pomočne delavce s kr.
 B. Delavke s gl. kr.

Ti postavki veljajo tudi, kadar zgornji čas poteče, dokler ne bodo s strani oblastva drugače ustanovljeni.

§. 6.

Zglaševanje pristopa in izstopa.

Delo dajoči gospodarji dolžni so zglašiti pri okrajni bolniški blagajnici zavarovanju podvržene osebe, če stopijo k njim v delo, zadnji čas tretjega dne po začetku dela, in če izstopijo iz dela, zadnji čas tretjega dne po dokončanem delovnem razmerju.

Zglasitev, da je kdo stopil v delo, naj obseza:

1. Ime in priimek zglaševanca;

2. { a) kategorijo mezde (mladotni pomočni delavci, delavci itd. glej §. 5);

{ [b] vsakdanji zaslužek za delo, s katerim je bil zglaševanec vzprijet, odnosno, kateri je poprek primeren njegovemu delu;

3. podatke o rojstvu;

4. čas, kdaj je kdo stopil v delo (odnosno v okrajno bolniško blagajnico).

[Za mezdo (plačo) veljajo tudi tantijeme in naturalni prejemki; vrednost takih prejemkov računati se po povprečnih cenah, kakor bivajo v tem ali onem kraju. Pri mezdah po dogovoru (akkordu) ali z ozirom na ure dela čez čas računati je — določaje vsakdanji zaslužek — teden sè šest delovniki].

Zglasitev, da je kdo stopil iz dela, naj obseza:

1. Ime in priimek zglaševanca;

2. čas izstopa iz dela, odnosno čas zglasitve dobrovoljnega pristopa v katero drugo v §. 11 zakona imenovanih blagajnic.

Za podjetnike poljedelskega in gozdarskega dela in domače obrtnosti, ki so na podlogi §^a 3, odstavka 2, odnosno 3 zakona, pristopili v okrajno bolniško blagajnico, veljajo za zglaševanje njihovih delavcev, če kateri v novo pristopí ali izstopi, ista določila, kakor za dela podvržena dolžnosti zavarovanja. Zavarovanju ne podvržene osebe naj se same zglašujejo, bodi si da kam v delo pridejo ali iz dela stopijo.

V slučaju pismene zglasitve treba je v drugem odstavku zapovedane podatke popisati ter podpisu zglašujočega se pridjati natančno adresno.

Gospodarji delo dajoči, ki dovoljno ne izpolnijo svoje dolžnosti zglaševanja, imajo — ne krateč

v §. 67 zakona omenjene kaznjivosti — dolžnost, povrniti blagajnici ves potrošek, ki ga je ona imela na podlogi zakonitega ali v ustanovljenih pravilih danega propisa, podpirati osebo, celó ne zglašeno ali stoprv po obolenji zglašeno.

§. 7.

Izkaznice.

Na podlogi zglasitve storjene po §. 6 izdá okrajna bolniška blagajnica vsakemu udu izkaznico. Ta izkaznica mora razven podatkov obseženih v zglasilnici razkazovati tudi iznos vsakdanje bolniščine in pogrebnih troškov, na katere ima ud pravico, in pa natančno adresu gospodarja delo dajočega (odnosno njegovo firmo) in delovršbo, dalje adresu blagajničnega zdravnika, kateremu je ud odkazan.

Izkaznice se izdajó po zapored idočih številkah ter imajo kratek posnetek pravil, ki obsega pravice in dolžnosti údov.

Izkaznice udje sami hranijo. Če kdo izkaznico izgubi, mora to precej naznaniti okrajni bolniški blagajnici, ki opravi o tem potrebne poizvedbe ter po meri njihovega posledka dá izdati dvojniki (duplikat).

S koncem vsakega računskega leta imajo delo dajoči gospodarji, če „navadna dnina“ služi v podlogo odmeri prispevkov in podpor, okrajni bolniški blagajnici z izkazom na znanje dati kake premene v kategoriji delavcev (glej §. 5), a če drug iznos mezde (resnična zglašena mezda) služi za to odmero, premene v prejemkih mezde zavarovanju podvrženih oseb, katerim delo dajó.

Ta izkaz naj obseza imena in premenjene vrste delavcev, odnosno premenjene iznose mezde ter mu je priložiti izkaznice popisanih oseb. Na podlogi tega izkaza popravi okrajna bolniška blagajnica na izkaznicah iznose mezde, odmero bolniščine in pogrebnih troškov, in morebiti izdá nove izkaznice na mesto poprejšnjih.

§. 8.

Dohodki okrajne bolniške blagajnice.

Oni sestojé v:

1. tekočih prispevkih zavarovanju podvrženih údov in njihovih delodavcev;
2. vstopninah in tekočih prispevkih zavarovanju ne podvrženih;

3. preodkazanih pričuvnih deležih takih údov, ki so v okrajne bolniške blagajnice prestopile iz drugih po zakonu ustanovljenih ali prenarjenih bolniških blagajnic;

4. kazenskih novcih in kakih drugih dohodkih;

5. obrestih koristonosno naloženih novcev blagajnice.

Od teh dohodkov so določeni za pričuvni (reservni) zalog (§. 19, odstavek 2):

1. prispevek, ki ga je v sestavo pričuvnega zaloga po §. 27 zakona vsako leto uporabiti;
2. vstopnine takih, ki niso podvrženi zavarovanju;
3. kazenski novci (globe).

§. 9.

Visokost prispevkov.

Prispevki se odmerjajo po oni mezdi (lonu), ki se v podlogo jemlje odmeri bolniščine in pogrebnih troškov (glej §. 11).

Zavarovanju podvrženi udje in poljedelski in gozdarski delavci in delovršbeni uradniki in pa delavci domače obrtnosti plačujejo od vsakega goldinarja mezde v prvem odstavku povedane po dva krajcarja, in njih gospodarji delodavci polovico tega iznosa.

Za delovršbene uradnike z letnim zaslužkom čez 1200 goldinarjev, in za radovoljce (praktikante) gospodarji ne dajó nikakih prispevkov. Imenovani plačujejo iz svojega polne prispevke, to je po tri krajcarje od goldinarja, in to prvi od vsakdanjega zaslužka dveh goldinarjev in poslednji od „navadne dnine“ ustanovljene v §. 5 za mladostne delavce.

Oni zavarovanju podvrženi udje, ki ne prejemajo zaslužka za delo v novcih, naj se vrstijo v katero v §. 5 navedenih kategorij ter nosi delo dajoči gospodar sam prispevek po tri krajcarje od goldinarja tako najdene mezde.

Zavarovanju ne podvrženi udje — izimši v 2. odstavku tega paragrafa imenovane poljedelske in gozdarske delavce in delovršbene uradnike, in pa delavce domače obrtnosti — plačujejo po tri krajcarje od vsakega goldinarja onega iznosa mezde, ki je izračunu bolniščine in pogrebnih troškov vzet v podlogo.

Razven teh tekočih prispevkov opravljajo oni vstopnino, ki jo je odmerjati v visokosti za šest tednov izračunjenega tekočega prispevka.

§. 10.

Način plačevanja prispevkov in njih zaračunjanje.

V §. 9 omenjeni prispevki údov podvrženih zavarovanju in njihovih delodavcev plačujejo se praviloma vsak mesec naprej. Za tega del se gledé onih údov, ki svojih prispevkov ne opravljajo neposrednje pri okrajni bolniški blagajnici, pred začetkom plačilne dobe s plačilnim imenikom propiše iznos, ki jim ga je odvesti na okrajno bolniško blagajnico.

Ta plačilni imenik naj obseza:

1. Imena dotičnih údov;
2. prispevek, ki ga ima vsak izmed njih posamič opraviti;
3. vsoto teh prispevkov;
4. skupni prispevek gospodarja delodavca;
5. vsoto prispevkov dotičnih údov in gospodarja.

Delo dajoči gospodar naj takó propisani iznos zadnji čas tretjega dne po prejetem plačilnem imeniku oddá okrajni bolniški blagajnici, ki mu potrdi prejem.

Gospodarji imajo na podlogi §^a 36 zakona pravico, prispevke v blagajnico, ki po pravilih prihajajo na njihove delavce, o priliki pravičnega izplačevanja mezde (plače) odbijati. Gospodarji imajo dolžnost, vsakemu, ki mu dajó delo in ki je imenovan v plačilnem imeniku, če želi, pokazati ga, da pogleda va-nj.

Za poljedelske in gozdarske delavce in za delavce domače obrtnosti, ki so po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona pristopili v okrajno bolniško blagajnico, veljajo gledé tega, kakó je plačevati in zaračunjavati prispevke, isti propisi.

Vršbeni uradniki z letnim zaslužkom čez 1200 goldinarjev, in pa rádovoljci (praktikanti), dalje taki, ki niso podvrženi zavarovanju, naj svoje prispevke opravljajo neposrednje pri okrajni bolniški blagajnici, namreč vsak teden, to je vsakega ponedelka za tisti teden, ki ga začinja.

Računeč te prispevke postavlja se teden sè šest delovniki v račun.

Ako zavarovanju podvrženi in poljedelski ter gozdarski delavci in delovršbeni uradniki in pa delavci domače obrtnosti, ki so po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona, pristopili v okrajno bolniško blagajnico, začnó delati, ko je nekaj dni plačilne dobe že preteklo, privzeti je prispevke za ostanek plačilne dobe v prvo bodočo plačilno dobo.

Kadar je kdo po propisu zglašen, da je stopil iz dela, naj okrajna bolniška blagajnica prispevke, dane za ostali čas tiste plačilne dobe, vrne ali zarad poznejšega obračuna v imovino (v dobro) pripiše.

§. 11.

Kakšne in kolike so podpore.

Kot podpora bolniku dodeljuje se, dokler traja bolezen, tudi če je posledica kake nezgode pri delu, vendar ne čez 20 tednov:

1. od začetka bolezni brezplačilna zdravniška lečitev s porodničarsko pomočjo vred, in takó tudi neogibno potrebna zdravila (leki) in druga terapevtska pomagala;

2. kadar bolezen traja čez tri dni ter je bolnik nesposoben, prisluziti si kaj, počenši od dne, kate-rega je zbolel, za vsak dan bolniščine (obolevščine) po 60 odstotkov *A* „navadne dne“ (nadnevne mezde) [glej §. 5],

[*B* resnične (zglašene) dne. Ako je ta dnina manjša od „navadne dne“ (glej §. 5), postavlja se v račun ta dnina, in če resnična (zglašena) dnevna mezda preseza 2 goldinarja, ta iznos];

3. če kateri ud umrje, pogrebnih troškov dvajsetkrat toliko, kolikor iznaša prej imenovana dnina.

Porodnicam (otročnicam) dodeljevati je, kadar se porod pravilno izteče, bolniško podporo štiri tedne po njih porodu; ako je daljša bolezen posledica poroda, dobiva porodnica bolniške podpore tudi na dalje do najdaljšega časa, kakor je gori ustanovljen.

[Za ude, ki svojih prispevkov ne morejo plačati, ker si nič ne služijo, merodavna je v §. 5 določena „navadna dnina“ za izračun bolniščine in pogrebnih troškov.]

Ako ud, ki je že ozdravel, v osmih tednih vnovič oboli za isto boleznijo, šteje in obravnjuje se drugo obolenje v oziru na izračun podpor za nadaljevanje prve bolezni.

§. 12.

Začetek pravice na podpore.

Pravica podpore začinja se za take, ki so podvrženi zavarovanju, in za poljedelske in gozdarske delavce in delovršbene uradnike in za delavce domače obrtnosti, kateri so po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona, pristopili v okrajno bolniško blagajnico, ta čas, ko postanejo udje (glej §. 3).

Za ude, ki niso podvrženi dolžnosti zavarovanja ter so dobrovoljno pristopili v blagajnico, začinja se

pravica na podporo stoprv. ko poteče rok 6 tednov po njih zglastivi. Ako je kdo takih že bil zbolel ta čas, ko se je priglasil, ne pristojí mu pravica na podporo niti po iztečaji teh 6 tednov.

§. 13.

Dajanje podpor.

Kadar kak ud zbolí, leči(jo) ga, ako se ne dá ozdravljati v kakí bólnici (špitalu), blagajnični zdravnik.

Ako kak ud zbolí in se dá lečiti po drugih zdravnikih, povrača okrajna bolniška blagajnica dotične troške samó tedaj, če se je to zgodilo na zaukaz ali z odobrenjem načelstva (starejšinstva) ali kadar je nevarnost v odlogu.

Zdravila in drugi leki in terapični pomočki izročajo se údom na zaukaz ozdravljajočega jih blagajničnega zdravnika in na njegovo nakaznico v lekarni (apoteki) odnosno dajó se drugačno.

Bolniščina se izplačuje vsako soboto za pretekli teden, če se donese bolniški list, ki ga izdaje ozdravljajoči blagajnični zdravnik

dozvoľnik (zaupni moz), ki ga določi načelstvo v bolnikovem stanišči. Tak bolniški list naj obseza ime bolnikovo in s kakim delom se bavi bolnik (ključaničar, zidar, predec itd.), ime bolezni, po tem število dni, v katerih je bolnik bil nesposoben za delo. V prvem bolniškem listu je poodčititi, kateri dan je kdo zbolel, a v poslednjem tisti dan, katerega je postal zopet sposoben za delo.

Računeč bolniščino štejejo se tudi nedelje.

Za bolne ude, ki se oddadó v bólnico, izdaje bólnica bolniške liste. Odbivši troške preskrbovanja v bólnici izroči se takemu udu, kar ostane od bolniščine.

Ako ima v bólnico oddani bolnik kaj svojcev, katerih vzdrževanje je on doslej iz svojega prisluzka opravljal, mora bolniška blagajnica za oni čas, dokler se bolnik v bólnici o njenem trošku ozdravlja in oskrbuje, plačevati najmanj polovico bolniščine.

Pogrebni troški, če kateri ud umrje, izplačajo se, kadar je donesen mrtvaški list. Troški ti se izročé ali ostavšim soprogom ali onim ostavšim za njim, katerih delo je skrbeti za pogreb. V vseh drugih slučajih opravlja okrajna bolniška blagajnica troške pogreba do iznosa, kakor je določen v §. 11.

§. 14.

Brezplačilno ozdravljanje in preskrbovanje v bolnici.

Na mesto podpor navedenih v §. 11, pod točko 1 in 2 stopi na zaukaz ^{blagajničnega zdravnika} ~~načelstva~~ lečba brez plače in strežbe v bólnici in brezplačilna odprava va-njo.

Udje, ki živé se soprogom ali z drugimi udi svoje rodovine v vkupnem domačem gospodarstvu ali uživajo drugačno domačo strežbo, smejo se samó, če sami privolijo, prenesti v bólnico, razven ako bi bila bolezen takšna, da bi po izreki blagajničnega zdravnika moral biti tja prenesen.

Kadar bolnik dobiva postrežbo ali dobivati mora v bolnici, ki ima pravico javnosti, okrajna bolniška blagajnica bólnici povračuje za štiri tedne troške, kar se jih je nateklo za lečbo in strežbo po poslednjem razredu. Od tega časa počenši zagotovljajo se samó one podpore, kakor veljavajo pravila. Gledé drugih bólnic ravnati je po dotičnem pogodbenem razmerji.

§. 15.

Posebni propisi o dajanji podpor.

Za take osebe, ki so v tem času, dokler so udje, prestale biti podvržene zavarovanju, a dalje opravljajo polne prinose (glej §. 9), stopa, če ne prebivajo v okoliših okrajne bolniške blagajnice, a vendar v kateri izmed kraljevin in dežel zastopanih na državnem zboru, na mesto brezplačilne zdravniške lečitve in zdravil, če zbolé, za polovico povišana bolniščina. Bolniške liste takih údov naj izdaje zdravnik, ki jih ozdravlja, in to o njihovem trošku ter je občinsko oblastvo njih stanovališča poprositi, da jih overovi (poveri).

Udje, ki so si bolezen nalašč ali z okrivno udeležbo kakega pretepa ali rvanja ali s pijanstvom navlekli, smejo zahtevati samo, da bodo zastonj zdravniško lečeni in da dobivajo zdravila.

Udje, ki so okrajno blagajnico pretvarjaje se oškodovali, morajo dotle plačevati dvojne prispevke, dokler se ne založi vzrokovana škoda z večjim plačilom.

V vseh slučajih, kjer blagajnični zdravnik ali postavljeni dozvoľnik ima za kaj misliti si, da bolezen izvira iz katerega v odstavku 2 tega paragrafa omenjenih vzrokov bolezni, naj zapiše na bolniški list dotično opomnjo.

§. 16.

Dopuščenje drugih določil gledé pristopa poljedelskih in gozdarskih delavcev in delavcev domače obrtnosti.

Na mesto določil, ukrenenih v §. 2, odstavku 3, §. 9, §. 12, §. 6 in 10, o pristopni dobi, iznosu prispevkov, času karenije za začetek pravice na podpore, zglaševanju vstopa in pristopa, o načinu, plačevanja prispevkov in njih zaračunjanja smejo se gledé onih poljedelskih in gozdarskih delavcev in delavcev domače obrtnosti, ki pristopijo v okrajno bolniško blagajnico na podlogi §^a 3, odstavka 2 in 3 zakona, po §^u 37, odstavku 1 zakona ustanoviti druga določila po domembah, ki se ukrenejo pod sodelovanjem nadzornega oblastva.

§. 17.

Posebna določila o delavcih, ki imajo delo samó nekaj časa.

Kadar delo dolžnosti zavarovanja podvrženih po svojem bistvu traja samo nekoliko časa ali če ga je delovna pogodba naprej omejila na krajšo dobo nego en teden, zglašiti je delavca precej po nastopu dela.

Izstopa ni treba zglaševati, če je v zglasitvi nastopa bilo povedano, koliko časa bode trajalo delo.

V ostalem veljajo gledé delavcev samo nekaj časa delo imajočih, o katerih se govori v prvem odstavku, ista določila, kakor za take, ki stalno delajo.

§. 18.

Knjigovodstvo in računski završek.

Knjige vodi okrajna bolniška blagajnica po načelih enovitega računarstva.

Z 31. dnem meseca decembra vsakega leta treba je završiti knjige in račune blagajnične ter računski završek sestaviti do 1. dne marcija sledečega leta. Završek naj izkazuje vsako posebej, namreč:

A. V dohodkih:

1. Tekoče prispevke údov;
2. tekoče prispevke delo dajočih;
3. druge dohodke (vstopnine, preodkazane pričuvne deleže, kazenske novce itd.);
4. obresti novcev koristonosno naloženih;
5. kak dobiček na borsni ceni (kursu) vrednotnih papirjev;
6. pričuvni zalog na konci prejšnjega leta.

B. V izdatkih (troških).

1. Plačane bolniščine (obolevščine);
2. troške zdravnikov in prigleda bolnikov;
3. razhodke za zdravila, leke itd.;
4. troške za oskrbo (postrežbo) v bólnici in troške za vožnjo v bólnico;
5. plačane pogrebne troške;
6. iznos, ki ga je odpraviti v zvezni pričuvni zalog;
7. upravne troške;
8. druge razhodke (izročene pričuvne deleže, odpisala na inventarji itd.);
9. kako izgubo na borsni ceni (kursu) pri vrednotnih papirjih;
10. zdanji pričuvni zalog.

Razven tega je na tanko izkazati, kakó stoji imenje in kakó je naloženo.

Ako imenje sestoji iz vrednotnih papirjev, povedati jih je v vrednosti po borsni ceni na konci preteklega računskega leta.

Računski završek mora biti po nadziralnem (nadzornem) odboru (§. 28) do konca marcija pregledan (pretehtan) in glavnemu (velikemu) zboru (§. 29) predložen v odvezo (razbremenitev).

Po izrečeni odvezi in zadnji čas do konca maja predložiti je računski završek nadzornemu oblastvu. Še je priložiti izkaze, ki naj obsezajo:

1. stalež údov o začetku in konci računskega leta po dobrih razredih (ženske in moški), dalje število zavarovanju podvrženih in zavarovanju nepodvrženih o začetku in na konci računskega leta po delu, s kakeršnim se kdo bavi;

2. število teh, ki so v tečaju računskega leta zbóleli, in število res izplačanih dni bolezni *a)* po letih dobe (po porodnem času), *b)* po različnih bolezenskih oblikah in po delu, s katerim so se bavili bolniki, in naposled,

3. koliko od teh je umrlo, ter je povedati *a)* dobna leta (čas poroda) in *b)* vzrok smrti in delo, kakeršno so imeli umrši udje.

Računski završek bodi dostopen gospodarjem delo dajočim in pa vsem údom.

§. 19.

Pričuvni zalog.

Za pričuvni zalog (reservni fond) okrajne bolniške blagajnice nabirati je dvakrat toliko, kolikor ima blagajnica poprek na leto razhodkov in, kjer je treba, dopolniti do te visokosti.

Vsako leto naj se pričuvni zalog okrajne bolniške blagajnice pomnoži najmanj za 0.2 letnih prispevkov v blagajnico (prispevkov údov in delodavcev skupaj), z doštetim iznosom, ki je odpravljen

na zvezni pričuvni zalog, in z letnim dohodkom od vstopnin zavarovanju ne podvrženih in od kazenskih novcev (§. 8, odstavek 2).

Dokler imenovana najmanja visokost pričuvnega zaloga okrajne bolniške blagajnice ni dosežena, ne more se po §. 30, odstavku 2 zakona, ukreniti ni znižba prispevkov ni povišba blagajničnih dajatev.

Ako se pokaže, dokler pričuvni zalog ni dosegel visokosti, katero mu je najmanj imeti, da letni pomnožek pričuvnega zaloga ne dosega v drugem odstavku tega paragrafa propisanega iznosa, ali če se je vsled tega, da razhodki prestopajo dohodke, pričuvni zalog izmanjšal pod propisano najmanjino (*minimum*), treba je, ako ni gotove nade, da bi se s premenami v upravi in v bolezenskem prigledu razmere dale v kratkem izboljšati, predložiti povišanje prispevkov (glej §. 31, odstavek 3). Ako se dotičen ukrep tudi po tem ne stori, ko je politično deželno oblastvo blagajnico opomnilo, naj imenovano oblastvo potrebno spremeno pravil (statutov) po §. 30, odstavku 3 zakona, uradoma opravi s pravnozavezno močjo. Vendar ako bi se, da okrajna bolniška blagajnica zmore opraviti to, kar je najmanj storiti dolžna, morali prispevki zavarovanju podvrženih povišati čez zakonito največino (*maximum*), t. j. čez 3 odstotke iznosa mezde računu bolniščine za podlogo vzete ter se dotičen ukrep ne stori (glej §. 31, odstavek 2), pričakovati je, da politično deželno oblastvo po §. 40, točki 2 zakona, okrajno bolniško blagajnico razpusti.

Čim je pričuvni zalog dorastel takó, da ima trikrat toliko, kolikor iznašajo srednji letni troški, treba je ukreniti ali primerno znižbo prispevkov ali z ozirom na propise zakona §^a 9 povišbo blagajničnih dajatev takó, kakor je v §. 26, odstavku 2 zakona (glej §. 31, odstavek 3) povedano. Ako se na pozov političnega deželnega oblastva to ne ukrene, pričakovati je, da se uradoma premeni blagajnično ustanovilo, kolikor je potreba.

Kadar kak ud odstopi iz okrajne bolniške blagajnice, tréba je njegov delež blagajničnega pričuvnega zaloga, kolikor ni bil uporabljen v opravo zavarovalnih prispevkov (kakor v slučajih nepri- služka), takrat, kadar tak ud v enem letu po njegovem izstopu pristopi v kako drugo okrajno bolniško blagajnico ali v bolniško blagajnico posamezne delovršbe ali zadruga ali pa društva, dotični blagajnici preodkazati. V vseh drugih slučajih ostaja imenovani pričuvni delež okrajni bolniški blagajnici.

Da se določi takšen pričuvni delež, naj okrajna bolniška blagajnica na konci vsakega leta ustanovi v odstotkih razmero njenega pričuvnega zaloga, kolikeršen je, do skupne vsote vplačil, kar so jih

udje, ki ostanejo na konci leta, vplačali ves čas, dokler so bili udje.

Ako v letu, ki pride za to ustanovitvijo, nastane potreba, izračuniti pričuvni delež posamnih údov (glej odstavek 3 §^a 4 in odstavek 6 tega paragrafa), veljá kot takšen delež oni iznos, ki je primeren ustanovljenemu številu odstotkov od skupne vsote onih vplačil, ki jih je dotični ud opravil, dokler je bil ud.

O pričuvnem deleži blagajniške zveze in o njegovem preodkazu obseza ustanovilo blagajniške zveze tanja določila.

§. 20.

Vzprijemanje zajmov.

Kadar so zdravstvene razmere izredno (nenavadno) neugodne (n. pr. kadar se vname kaka podeželna bolezen [epidemija]) takó, da blagajnična gotovina z pričuvnim zalogom vred previdoma ne bode dovoljna za založbo razhodkov v najbližem času, sme načelstvo, pričakujoč poznejšo založbo po pravilnih ali povišanih dohodkih vzprijeti blagajnici na breme zajem (posodilo) do iznosa četrletnih pravilnih dohodkov.

§. 21.

Na dolgu ostali zavarovalni prispevki.

Dolžni zavarovalni prispevki poterjavajo se po upravnem poti.

§. 22.

Nalaganje imenja.

Za nalaganje pričuvnega zaloga merodavna so določila o nalaganji otročjih (pupilarnih) novcev.

§. 23.

Pravice na povračilo.

Dolžnost okrajne bolniške blagajnice, dajati podpore v pravilih izrečene, veljá tudi tedaj, kadar je bolezen posledica kake nezgode pri delovršbi. Ako je okrajna bolniška blagajnica v takem slučajih dala podpore za dobo, za katero podpisancu pristojí pravica do zavarovalnice, ki obstojí po zakonu od 28. decembra 1887 (Drž. zak. od l. 1888 št. 1), o zavarovanji delavcev gledé kake nezgode, prehaja ta pravica do iznosa dane podpore, in kadar ga ta podpora doseže ali preseže, vsa ta pravica na okrajno bolniško blagajnico, ki sme sama in edina pognati se za obveljavo pravice proti zavarovalnici, ki je prešla na-njo.

§. 24.

Upravni in prigledni organi blagajnice.

Reči blagajnične upravlja načelstvo in glavni (veliki) zbor.

Poleg teh službuje kot prigledni organ nadziralni odbor v rečéh, ki so mu v tem ustanovili odkazane.

V oskrbovanje blagajničnih poslov smejo se vzprijemati uradniki. Nadzorno oblastvo naj jih jemlje v prisego in dolžnost.

§. 25.

Sestava in uradna doba blagajničnega načelstva (starejšinstva).

Blagajnično načelstvo sestoji, dokler se drugače ne določi, iz devetih údov, izvoljenih na dve leti službovanja.

Voli jih glavni zbor takó, da v ločenem (posebnem) volitvenem zboru blagajnični udje, ki imajo v glavnem zboru pravico glasovanja (v slučajih, kadar glavni zbor sestoji iz odbrancev [delegatov], odbranci po blagajničnih udih izvoljeni v glavni zbor) izvolijo šest údov iz sredine pravico glasovanja imajočih blagajničnih údov a tri ude zastopniki, od glavnega zbora poslani onih delodavcev, ki dajo delo zavarovanju podvrženim údom, ali ki so pristopili v okrajno bolniško blagajnico na podlogi §^a 3, odstavkov 2 in 3 zakona.

Volijo se v eni volitvi z glasovnicami takó, da vsak volilec zapiše na eno glasovnico po toliko imen, kolikor údov mu je izvoliti.

Izvoljeni so tisti, na katere se je sešlo največ glasov. Med onimi, ki imajo enoliko glasov, razloča žreb (loz), ki ga potegne volitev ravnajoči.

Voli se pod ravnanjem dozdanjega načelstva; samo prvo voljenje po ustanovitvi blagajnice, in pa poznejše volitve, pri katerih načelstvo ni pričujoče, ravná zastopnik nadzornega oblastva. Kadar kak ud načelstva iz načelstva izstopi, predno mu poteče po pravilih določeni čas službovanja, opravi se v prvem glavnem zboru po tem dopolnilna volitev iz one skupine upravičenih volilcev, iz katere je bil izstopivši volilec poslan v načelstvo.

Tako izvoljeni ostane samo dotle v uradu, dokler bi bil čas službovanja izstopivšega še trajal.

Pred vsako volitvijo, ki pride po prvi volitvi, naj načelstvo ustanovi razmerje prispevkov, ki jih iz svojega plačajo oni gospodarji, kateri dajo delo zavarovanju podvrženim údom okrajne blagajnice

ali so va-njo pristopili po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona, do skupne vsote vseh prispevkov.

Kadar se iz te ustanovitve pokaže, da ti prispevki delo dajočih iznašajo znatno manj nego tretjino vseh prispevkov skup, treba je število zastopnikov, ki jih v načelstvo volijo blagajnični udje (na slučaj odbranci blagajničnih údov), najdeni razmerni številki primerno povišati. A takó ustanovljeno število údov, ki jih blagajnični udje (odnosno odbranci blagajničnih údov) pošiljajo v načelstvo, mora se takrat primerno znižati, kadar ustanovitev pred poznejšim novim voljenjem zvršena pokaže, da vsota prispevkov od delo dajočih znatno preseza razmerno število, katero je bilo poslednji ustanovitvi vzeto v podlogo; vendar ne sme gospodarjem delo dajočim pripasti nigdar več nego tretjina vseh glasov.

§. 26.

Poslovni red načelstva.

Načelstvo si voli iz sredine prvomestnika in prvomestnikovega namestnika.

Volitev se vrši z glasovnicami in veljá za dve leti.

Načelstvo imeva vsak mesec po eno redno sejo; ali prvomestnik ima oblast, razven teh po potrebi postavljati izredne seje.

Načelstvo je sklepčno, ako je bilo vsem údom načelstva priznanjeno, da bode seja, ter je najmanj polovica njih s prvomestnikom ali njegovim namestnikom vred prišla.

Sklepi se delajo z enovito večino glasov pričujočih údov načelstvenikov.

Kadar se glasovi razdelé enako na dvoje, daje razloko predsednikov glas.

Kakor predsednik službuje pravilno prvomestnik, a če on ne more zaradi kake zapreke, njegov namestnik.

Storjene sklepe vpisati je s pristavkom, kateri dan je bila seja in kateri udje so bili navzoči v nji, v knjigo zapisnikov in ti naj jih podpišejo.

Vsi udje načelstva službujejo brezodplatno; vendar imajo pravico, da jim se povrnejo gotovi troški, katere jim službovanje napravlja.

§. 27.

Dolžnosti načelstva.

Načelstvu pristóji vsečiharno poslovanje in zastopanje okrajne bolniške blagajnice izimši one reči, ki so izrecno odkazane glavnemu zboru, da on ukrene o njih.

Njegovi posli so seosebno:

1. nadzirati pravoredno vplačevanje prispevkov;
2. nadzirati podpore, ki jih okrajna bolniška blagajnica daje;
3. izvajati prigled gledé bolnikov v zmyslu določil tega ustanovila, seosebno [postavljati može dovernike in] določati, za koliko naj se v kazen povišajo prispevki takim udom, kateri so okrajno bolniško blagajnico — pretvarjaje se — oškodovali;
4. koristno nalagati razpoložne novce;
5. postavljati zdravnike in služnike bolniške blagajnice in dajati jim navodila;
6. predlagati poročilo o danem računu in računski završek (sklep) in pa staviti predloge glavnemu zboru, kakor načelstvu velevajo pravila;
7. priobčevati poročilo o računu in računski završek udom in delo dajočim;
8. priobčevati nadzornemu oblastvu poročilo o računu, računski završek in posledek pretehtovanja tega završka.

Prvomestnik ali kadar njemu kak zadržek brani, prvomestnikov namestnik naj bolniško blagajnico zastopa oblastvom in tretjim osobam nasproti, sklicuje in ravna glavni zbor ter zvršuje njegove sklepe.

§. 28.

Nadziralni odbor.

V prigled poslovanja izvoli glavni zbor vsako leto nadziralni odbor, bi sestoji iz šest udov, dokler se drugače ne določi. Od teh volijo v glavnem zboru po štiri glasujoči blagajnični udje (odnosno odbranci blagajničnih udov) a po dva voli zastop gospodarjev delo dajočih. Ako se pozneje dogodi (glej §. 25) kaka premena v številu zastopnikov obeh volilskih skupin, namreč blagajničnih udov in delo dajočih v načelstvu, bode primerno premeniti tudi sestavo nadziralnega odbora takó, da bode vsaka izmed obeh volilskih skupin zastopana v nadziralnem odboru po istem razmerji, kakor v načelstvu.

Voljeni se v neposrednje sledečem letu po njih službovalnem letu ne smejo vnovič izvoliti.

Zvanje nadziralnega odbora je, čuti nad natančnim izpolnjevanjem ustanovila bolniške blagajnice, občasno preiskovati knjigovodstvo, proštovati (skontrolovati) blagajnico, pretehtovati računski završek in o tem, kar je našel, poročati glavnemu zboru.

Odbor ima pravico, udeležiti se načelstvenih sej s posvetovalnim glasom ter na podlogi enoglasnega sklepa sklicovati glavni zbor.

§. 29.

Glavni zbor.

Redni glavni (veliki) zbor sklicuje načelstvo meseca, a izreden po potrebi, a vsakega je treba najmanj osem dni popred sklicati z razglasom, ki je izdat v listu imenovanem v §. 33, in pa z oglasom pribitum po občinah okoliša okrajne bolniške blagajnice. V vabilu dati je na znanje razpravne predmete glavnega zbora.

Glavni zbor sestoji:

(1)	(2)
a) iz samosvojnih blagajničnih udov	a) iz odbrancev, ki jih samosvojni blagajnični udje izvolijo na dve leti;
b) iz zastopnikov, ki jih na dve leti izvolijo delodavci, kateri zavarovanju podvrženim udom okrajne bolniške blagajnice dajo delo, ali kateri so pristopili v okrajno bolniško blagajnico po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona.	

Za slučaj (2):

Blagajnično načelstvo določi število odbrancev pred vsako njih volitvijo po skupnem številu blagajničnih udov.

Število odbrancev naj iznaša 40, kadar je čez 300 in do 400 blagajničnih udov.

Kadar je več blagajničnih udov nego 400, naj prihajata na vsakih nadaljšnjih 100 blagajničnih udov po dva nadaljšnja odbranca. Pri tem računu ni ozirati se na drobce pod 50, a z drobci čez 50 naj se postopa takó kakor sè 100.

Odboranci se volijo po občinah (občínoma); koliko odbrancev naj volijo blagajnični udje vsake občine, to določi pred vsako njihovo volitvijo načelstvo po razmerji blagajničnih udov, kar jih je v vsaki občini, do skupnega števila odbrancev, najdenega takó, kakor se je gori reklo.

Za oba slučaja (1) in (2):

Število zastopnikov, ki jih delodavci prvič volijo za glavni zbor, določa se takó, da pripade delodavcem najprej tretjina glasov v glavnem zboru.

Pred vsako poznejšo volitvijo, ako se je v razmerji med prispevki, ki jih delodavci dajo, in med vsemi prispevki skup nastala znatna premena, ustanovi načelstvo število zastopnikov delodavcem po tem razmerji, pri čemer je vendar paziti na to, da ne sme delodavcem več nego tretjina glasov v glavnem zboru nikakor pripadati.

Volijo se ti zastopniki občinoma takó, da delodavci vsake občine v okoliši okrajne bolniške blagajnice, ki imajo volilno pravico, volijo po toliko zastopnikov, kolikor jim se jih odmeri po razmerji njih števila do skupnega števila zastopnikov, ki se ustanovi za vsak slučaj posebej.

Voli se pismeno ter je reč blagajničnega načelstva zaukazati in izvesti volitve.

Izvoljenci prejemaajo od blagajničnega načelstva izkaznice, ki naj jih pokažejo, ko pridejo na glavni zbor. Delo dajoči imajo pravico, dati se tako o voljenji zastopnikov, kakor tudi v glavnem zboru po svojih delovršbenih uradnikih zastopati, kakor veleva §. 18. zakona.

§. 30.

Poslovi in poslovni red glavnega zbora.

Sklepanju glavnega zbora se pridržavajo:

1. volitev načelstva;
2. volitev nadziralnega odbora;
3. volitev udov razsodišča po §. 32;
4. premene ustanovilnih pravil;
5. ukrepanje o letnem poročilu načelstva in njegova odveza;
6. pogon za objavo zahtevov, ki blagajnici izvirajo proti udom načelstva ali nadziralnega odbora iz njihovega uradovanja, in volitev onih, katerim se dá nalog potegniti se za te zahteve;
7. sklepanje o razdružbi (razpuščenji) blagajnice, pod pridržkom odobrenja po oblastvu.

Ako glavni zbor ukraati odvezo načelstvu, voliti je novo načelstvo, katerega delo bode, poslovanje prejšnjega načelstva preiskati, ako je treba, poprijeti se potrebnih zakonitih korakov proti istemu in o tem prvemu glavnemu zboru, ki bode po tem, poročati.

Glavni zbor je sklepčen, kadar je pričujočih najmanj 30 izmed vseh po ustanovilu zvanih, udeleževati se glavnega zbora.

Kadar jih ne pride toliko, poklicati je v štirih tednih drugi glavni zbor z istim dnevnim redom, kateri je sklepčen brez ozira na število pričujočih.

Sklepi se delajo z nadpolovično (absolutno) večino oddanih glasov.

Kadar se glasovi razidejo enako na dvoje, veljá ono mnenje, za katero je glasoval predsednik.

§. 31.

Posebna določila o premenah ustanovilnih pravil.

Za sklepanje o kaki premeri ustanovilnih pravil, izimši zakonito dopuščene premene prispevkov, in za sklepanje o razpuščenji blagajnice potrebna je večina od dveh tretjin oddanih glasov najmanj. Zakonito dopuščene premene prispevkov — izimši slučaje v naslednjih odstavkih omenjene — potrebujejo samo absolutne večine.

Prispevki, kolikor obremenjajo zavarovanju podvržene ude, smejo se čez tri odstotke mezdnega iznosa, računu, bolniščine v podlogo vzetega, v namenu, da se založi zakonita najmanjša potrebščina v zavarovanje bolnikov, povišati samo tedaj, kadar to sklenejo v glavnem zboru takó zastopniki prispevke dajočih delodavcev, kakor tudi zastopniki blagajničnih udov (odbranci) — po tem ko je vsaka skupina posebej posvetovala se in posebej glasovala, in sicer če se to o glasovanji ene, kakor tudi druge skupine sklene z večino treh četrtin od vseh pričujočih,

Povišanje prispevkov čez dva in do treh odstotkov mezdnega iznosa v podlogo vzetega računu bolniščine v tem namenu, da se dodelé storitve čez zakonito najmanjo mero idoče, in pa znižanje prispevkov ali povišanje blagajničnih dajatev v slučaji, ki ga v misel jemlje §. 19, odstavek 5, morajo glavnem zboru skleniti takó zastopniki prispevke dajočih gospodarjev kakor tudi zastopniki blagajničnih udov (odbranci), po tem ko je vsaka skupina posebej posvetovala se in posebej glasovala, in sicer, če se to o glasovanji ene, kakor tudi druge skupine sklene z nadpolovično večino glasov od vseh pričujočih.

Naposled sme se razmerje med prispevki, ki jih dajo zavarovanju podvrženi udje, in med prispevki delo dajočih gospodarjev, na korist prvič imenovanih premeniti samó tedaj, kadar to v glavnem zboru popred ukrene zastop delodavcev in na to zastop blagajničnih udov, po tem ko sta oba zastopa vsak posebej posvetovala se in posebej glasoval.

vala, in sicer, če to v enem kakor drugem glasovanju sklone nadpolovična večina glasov.

§. 32.

Razsodišče.

Razsodišče sestoji iz petih údov, od katerih v glavnem zboru tri volijo blagajnični udje (odbranci) in dva vsi deležniki glavnega zbora na leto dni.

Udje razsodišča volijo iz svoje srede s prosto večino glasov prvomestnika.

Udje razsodišča ne smejo pripadati ni načelstvu ni nadziralnemu odboru.

Razsodišče razloča:

1. o prepirih med zavarovanimi osobami in blagajnice načelstvom o podpori, ki jo kdo zahteva;

2. o pritožbah proti naredbam blagajničnega načelstva, s katerimi se takim udom naloži povišano dajanje prispevkov (glej §. 15) v kazni za to, ker so — pretvarjaje se — blagajnico oškodovali.

Take pritožbe je pognati v roku 14 dni po vročbi razloke blagajničnega načelstva.

Razsodišče razloča s prosto večino glasov.

Kadar kateri ud razsodišča izstopi iz razsodišča, predno mu poteče čas službe, kakor ga določajo ustanovljena pravila, volijo mu ostali udje razsodišča nadomestnika za ostanek službene dobe.

§. 33.

Oglasi.

Vsa oznanila, ki se tičejo blagajnice, posebno vabila k volitvam in glavnim zborom, oznanila računskega završka in o premenah ustanovljenih pravil, o premenah v iznosu prispevkov in dajatev, v sestavi načelstva itd. oglašajo se v novinah.

§. 34.

Razpuščenje okrajne bolniške blagajnice.

Kadar se blagajnica razpusti, uporabiti je imenje, kar ga je, najpred v opravo dolgov, če jih je kaj, in v založbo zahtevov podpore, ki jih je kdo pred razpuščenjem že pognal.

Ostanek, kolikor ne preseza zakonite mere pričuvnega zaloga, razdeli se razmerno med one bolniške blagajnice, v katere pristopijo dozdani udje razpuščene blagajnice.

Ako na to ostane še kaj prebitka v imenju, odkazati ga je v ono blagajniško zvezo, v katero je spadala razpuščena blagajnica.

§. 35.

Državni nadzor.

Blagajnica je podvržena državnemu nadziranju po okrajnem glavarstvu (magistratu v) po določenih zakona.

(Priloga.)

N a v o d,

kako rabiti vzorno ustanovilo za okrajne bolniške blagajnice, kadar se sestavljajo ustanovljena pravila takim blagajnicam, in kako izvrševati določila teh pravil.

Izmed določil vzornega ustanovila so nekatera takšna, ki se na tanko skladajo z določili zakona o zavarovanju delavcev proti kaki bolezni, to je, ki niso nič drugega nego navedenja zakonitih določil, a nekatera zopet takšna, ki jih je zmatrati samo za primere izvedenega zakona, ker je zakon bodi sploh ali vsaj znotraj določenih mej činiteljem v napravo ustanovljenih pravil zvanim prepustil ustanoviti jih, kakor se njim vzvidi.

Dočim se določila prve vrste po svoji bitni vsebini brez premene morajo vzprijeti v vsako posebno ustanovilo, bode v oziru na določila druge vrste delo činiteljev, ustanovila narejajočih pretehtati, smejo li se ta določila gledé razmer, ki veljajo v vsakem posebnem slučaju, neizpremenjena vzprijeti, ali pa morajo li se rečena določila preurediti in kakó, morebiti pazeti na zakonite meje, kjer so posebej ustanovljene. V vzornem ustanovilu napomenjeni paragrafi zakona o zavarovanju proti boleznim zaznamenavajo se kot „§§ zakona“. Paragrafi vzornega ustanovila navajajo se kot „§§“ brez nadaljnjega zaznamenanja.

Posamnim paragrafom pridajo se neslednje opomnje:

K §. 1.

Razsežnost in sedež blagajnice določa politično deželno oblastvo na podlogi §. 12 zakona.

Po §. 39 zakona spadajo vse okrajne bolniške blagajnice, ki bivajo v okoliši ene zavarovalnice gledé nezgod, v eno zvezo. Tukaj bode torej imenovati sedež dotične zavarovalnice proti nezgodam.

K §. 2.

Po §. 4 zakona imajo politična oblastva I. stopinje pravico, osebe, katere v slučaju obolenja imajo najmanj za 20 tednov pravico na oskrbo in zdravniško lečitev v rodovini gospodarja delo dajočega ali na nadalšnje izplačevanje plače ali mezde, z njihovim privoljenjem — pretehtavši stanje stvari — opustiti od dolžnosti zavarovanja.

Določilo, da dobrovoljno v okrajno bolniško blagajnico pristopivše osebe morajo stanovati v okoliši okrajne bolniške blagajnice, izrecno ne stoji v zakonu, a razodeva se vendar iz besedila § 15, točke 4 zakona, po katerem imajo baš omenjene osebe pravico, v okrajno bolniško blagajnico (ne: v neko blagajnico, in nemški: **der** Bezirkskrankenkassee) to je: v okrajno bolniško blagajnico ustanovljeno za okoliš njih stanovališča.

Gledé poljedelskih in gozdarskih delavcev in delavcev domače obrtnosti smejo se po propisu § 37 zakona ukreniti tudi druga določila.

K §. 3.

Tudi določila v tem paragrafu ukrenena v oziru na poljedelske in gozdarske delavce in delavce domače obrtnosti moči je po §. 37 zakona premeniti.

K §. 4.

Določila tega paragrafa izhajajo iz občno zaveznih ukazil § 13 zakona. Gledé roka v odstavku 3 postavljenega za nadalšnje prejemanje podpor, kadar si bolnik ne more nič prislužiti, gre opomniti, da se ta rok, če slučaj takó nanese, utegne tudi podaljšati.

K §. 5.

Po §. 7 zakona ustanavlja „navadno dnino“ delavcev, kakeršni so po navadi in ki so podvrženi zavarovanju, politično okrajno oblastvo občasno za vsak sodni okraj, zaslišavši može dovernike in morebiti dotični okrajni odbor.

Ako se okoliš ene okrajne bolniške blagajnice razsteza čez več sodnih okrajev, prizadevati si je, kolikor bode moči, da se postavijo enotni stavki mezde (lona) in samo, kjer zaradi bitnih različnosti v razmerah mezde ni moči določiti enotnih stavkov, naj se „navadna dnina“ za vsak sodni okraj posebej ustanovi. Prvo ustanovitev mezdnih stavkov (po-

stavkov) in čas, doklej naj veljá ta ustanovitev, vzprjeti je v ustanovilo.

Gledé karegorij, za katere je ustanoviti „navadno dnino,“ določa zakon samó v občé, da jo je treba za moške in ženske, za mladostne in dorasle delavce posebej ustanoviti.

Ima li se vzeti gori primeroma navedena ali pa kaka druga razdelitev, n. pr. razdelitev po določenih letih delavčeve dobe, prepušča se presoji posebnih razmer v vsakem posamnem slučaju.

K §. 6.

Gledé točke 2. podatkov propisanih za zglašitev gre opomniti, da naj se alternativa A tedaj vzprejme v ustanovilo, kadar račun u bolnišćine in pogrebnih troškov „navadna dnina“ služi v podlogo, dočim se med oklepaja djana alternativa B uporablja tedaj, kadar se resnična dnina postavlja kot merilo odmeri bolnišćine in pogrebnih troškov (glej §. 11).

Med oklepajema stoječe določilo gledé izračunjanja mezde merodavno je samo tedaj, kadar dnina, katero kdo res prejémlje, služi za podlogo podpor.

Za poljedelske in gozdarske delavce in za delavce domače obrtnosti, smejo se v oziru na zglaševanje ukreniti tudi drugača določila (glej §. 37 zakona).

Zglaševanje izstopa koga takega, ki ni podvržen zavarovanju, nima važnosti, ker ima v tem slučaju isto veljavo kakor izstop iz okrajne bolniške blagajnice sam. Ako se plačevanje prispevkov ustavi a izstop ne zglaší, uporabljajo se določila §. 4, poslednjega odstavka, o tem, kdaj prestane kdo biti ud

K §. 7.

Neogibna potreba je, da so v ustanovilo ukrenena določila o tem, kako je udom moči izkazati, da so udje okrajne bolniške blagajnice. Za tega delj predlaga se v tem vzornem ustanovilo izdatba izkaznic (glej dotični obrazec v prilogi). To je prav prosto gledé izvrševanja ter se zaradi tega priporoča, a vendar ne brani nikakor poprijeti se kakega drugega določila.

Kadar kdo izgubi izkaznico, bode okrajna bolniška blagajnica samó poizvedela, kar je brezuvetno potrebno, namreč praviloma na to stran, je li res on, ki zglašuje izgubo, ta, za katerega se zglašuje, ter se dá izvesti z najprostejšimi pomočki (da se pogleda v zapiske blagajnične, da se dovpraša delo dajoči gospodar itd.); ter mu, če ni pomisleka, izroči dvojniki (duplikat) izkaznice. Te duplikate bode posebno zabeleževati in dotične spiske priobčevati zdravnikom in morebiti tudi lekarnam. Na izgubo izkaznice sme se v ustanovilo postaviti tudi neka kazen.

Določilo poslednjega odstavka o pregledovanju dnin na konci vsakega računskega leta uporablja se, kadar se „navadna dnina“ (§. 5), kakor tudi tedaj, kadar se drug iznos mezde (resnična, zglašena dnina) jemlje v podlogo odmeri prispevkov in podpor (bolnišćine in pogrebnih troškov).

Zlasti za poslednji slučaj ima ta odstavek svojo pomembo. Okrajna bolniška blagajnica ne more se namreč zaradi otežkočenja računov ozirati na vsako spremeno dnine, ki se je v teku računskega leta prigodila s tem, da se kdo na višji prisluzek pomakne ali da se mu zniža. Mari več primerno je, računeč podpore in prispevke za prvo računsko leto po zglasitvi, gledati na zglašeno dnino, a za naslednja leta na dnino, kakor se je na konci vsakega poprejšnjega računskega leta v čisto djala, tako, da

dnina in vsled tega odmera bolnišćine in pogrebnih troškov, kakor tudi prispevki vsakega uda v teku enega računskega leta ostanejo neizpremenjeni.

§. 9.

Dočim je v vzornem ustanovilu določena srednjina, to je premija, ki se brez ozira na leta dobe posamnih údov odmerja v enako visokih odstotkih mezde računov podpor (bolnišćine in pogrebnih troškov) v podlogo služeče, smejo imeti prispevki údov tudi po posamnih letih dobe ali dobnih razredih svoje stopinje.

Naslednja tarifa izračunjena je po štirih dobnih razredih.

Potrebni prispevki blagajničnih údov.

Razpredelnica I.

Dnina, vzeta v podlogo odmeri bolnišćine (v krajcarjih)	Doba (leta) uda, ko pristopa v blagajnico							
	do 40. leta		od 41. do 50. leta		od 51. do 60. leta		čez 60. leto	
	Potrebni prispevki blagajničnih údov							
	v odstotkih mezde	na teden v krajcarjih	v odstotkih mezde	na teden v krajcarjih	v odstotkih mezde	na teden v krajcarjih	v odstotkih mezde	na teden v krajcarjih
30	2:2	4	2:5	4 ¹ / ₂	3	5 ¹ / ₂	3	5 ¹ / ₂
35	1:9	4	2:4	5	2:9	6	3	6 ¹ / ₂
40	1:9	4 ¹ / ₂	2:3	5 ¹ / ₂	2:7	6 ¹ / ₂	3	7 ¹ / ₂
45	1:8	5	2:2	6	2:6	7	3	8
50	1:7	5	2	6	2:5	7 ¹ / ₂	3	9
55	1:7	5 ¹ / ₂	2	6 ¹ / ₂	2:4	8	2:9	9 ¹ / ₂
60	1:5	5 ¹ / ₂	1:9	7	2:4	8 ¹ / ₂	2:9	10 ¹ / ₂
65	1:5	6	1:9	7 ¹ / ₂	2:3	9	2:8	11
70	1:5	6 ¹ / ₂	1:9	8	2:3	9 ¹ / ₂	2:8	12
75	1:5	6 ¹ / ₂	1:8	8	2:3	10	2:8	12 ¹ / ₂
80	1:5	7	1:8	8 ¹ / ₂	2:3	11	2:7	13
85	1:5	7 ¹ / ₂	1:8	9	2:3	11 ¹ / ₂	2:7	14
90	1:4	7 ¹ / ₂	1:8	9 ¹ / ₂	2:2	12	2:7	14 ¹ / ₂
95	1:4	8	1:8	10	2:2	12 ¹ / ₂	2:7	15 ¹ / ₂
100	1:3	8	1:8	10 ¹ / ₂	2:2	13	2:7	16
110	1:3	9	1:7	11	2:1	14	2:7	17 ¹ / ₂
120	1:3	9 ¹ / ₂	1:7	12	2:1	15	2:6	18 ¹ / ₂
130	1:3	10	1:7	13	2:1	16	2:6	20
140	1:3	10 ¹ / ₂	1:6	13 ¹ / ₂	2:1	17 ¹ / ₂	2:6	21 ¹ / ₂
150	1:3	11 ¹ / ₂	1:6	14 ¹ / ₂	2:1	18 ¹ / ₂	2:6	23
160	1:3	12	1:6	15 ¹ / ₂	2	19 ¹ / ₂	2:6	24 ¹ / ₂
170	1:2	12 ¹ / ₂	1:6	16	2	20 ¹ / ₂	2:5	25 ¹ / ₂
180	1:2	13	1:6	17	2	21 ¹ / ₂	2:5	27
190	1:2	14	1:6	18	2	23	2:5	28 ¹ / ₂
200	1:2	14 ¹ / ₂	1:5	18 ¹ / ₂	2	24	2:5	30

V zgornji tarifi dano določilo prispevkov po stopinjah dobe zasluži v obče prednost v vzornem ustanovilu obseženemu enakemu prispevku po odstotkih nasproti, če se hoče manja potrebščina za ude ki stojé o ustanovitvi okrajne bolniške blagajnice, odnosno o pristopu vanjo v mlajših letih, v pošte vzeti. Razven tega mora se v ustanovilih pravilih ustanoviti, da je prispevek delodavcev enak polovici potarifnih prispevkov onih údov, kateri imajo delo pri njih.

Prispevki te tarife so vendar izračunjeni samo za zakonito najmanjo mero blagajnične dajatve (60 odstotkov mezde za bolniščino, 20-dnevno mezdo kot pogrebne troške), v tem smislu, da je moči v podlogo določbi prispevka in bolniščine vzeti také navadno dnino, kakor tudi res potegovano (zglaseno) dnino. Ako se ti stavki vzprejmejo v ustanovilo, ne morejo se te najmanje dajatve dotle prestopiti, dokler zakoniti pričuvni zalog ni popoln sestavljen. A če se prispevki določajo brez ozira na stopinje dobnih let ter vseskozi v vzornem ustanovilu obseženi srednji stavek prispevka údov z 2 odstotkoma vzprejme, smejo se — predpolagaje ugodne zdravstvene razmere in ekonomno upravo — sosebo, če ima blagajnica povečini mlade ude, že tedaj, ko se ustanavljajo okrajne bolniške blagajnice, določiti v ustanovilih večje storitve znotraj maksimalnih mej, ki jih določila §. 9 v zakonu postavljajo.

Prispevek údov po ti tarifi ne raste v večjih razredih mezde v enaki, nego v manjši razmeri, ker se samo bolniščina in prispevek za pogrebne troške povišujejo v enaki razmeri kakor mezda, dočim potrebščina za zdravniško pomoč in zdravila ostaja enakšna, in ta potrebščina, kakor se razumeva samo ob sebi, pri manji mezdi je bolj občutna. — V dotična ustanovila treba je samo one razrede mezdne tarife o prispekih vzprijeti z ustreznimi stavki, ki pri dotični okrajni bolniški blagajnici kdaj veljajo, odnosno ki so v §. 5 ustanovil navedeni.

Še je opomniti, da je po §. 25 zakona potrebno v ustanovilu navesti mero prispevkov v odstotkih mezde, a da se vendar za praktično rabo okrajne bolniške blagajnice priporoča določiti prispevke údov na teden v krajcarjih in da se sme také ravnati.

Uporaba zgornje tarife v določbo prispevkov údov po dobnih razredih koristna je sosebo tedaj, kadar je ozirati se na vsakokratno premeno dne (znižbe ali povišbe).

Dokler je ud še v tistem razredu dobe, kamer je spadal ta čas, ko je pristopil v okrajno bolniško

blagajnico, bode višji ali nižji dnini primerno tedensko vplačilo določiti iz razpredelnice I kakor za vstopno dobo.

Tudi kadar se dnina zniža o času, ko ud spada že v višji dobní razred, bode nižje tedensko vplačilo vselej vstopni dobi, a nižji dnini primerno odmerjati po razpredelnici II.

Kadar se ud pomakne na višjo dnino o času, kadar spada v višji dobní razred nego je bil o času pristopa, treba je drugače postopati. Prispevki odmerjajo se tedaj ne samo po višji dnini, nego tudi z ozirom na višjo dobo let (starost). V to služi naslednja razpredelnica II, katero je, kadar se v zgornji tarifi obseženi stavki prispevkov po ustanovilu postavijo, tudi v ustanovilo vzprijeti.

Razpredelnica II.

Vsakdanji iznos mezde, za katerega se ud više pomakne (v krajcarjih)	Leta (doba) uda ta čas, ko se je v mezdi više pomaknil		
	41 do 50 let	51 do 60 let	čez 60 let
	Potrebna povišba prispevkov údov v blagajnico		
Na teden v krajcarjih			
5	1/2	1/2	1/2
10	1	1	1 1/2
15	1 1/2	1 1/2	2
20	1 1/2	2	3
25	2	2 1/2	3 1/2
30	2 1/2	3 1/2	4
35	3	4	5
40	3 1/2	4 1/2	5 1/2
45	4	5	6 1/2
50	4	5 1/2	7
55	4 1/2	6	7 1/2
60	5	6 1/2	8 1/2
65	5 1/2	7	9
70	6	7 1/2	10
75	6	8	10 1/2
80	6 1/2	9	11
85	7	9 1/2	12
90	7 1/2	10	12 1/2
95	8	10 1/2	13 1/2
100	8 1/2	11	14

Primer: Ako bi bil kateri ud pristopil v okrajno bolniško blagajnico v dobi 35 let in z dnino po 80 kr., dolžan bi bil vplačati vsak teden po 7 kr.

ali 1·5 odstotek od mezde. Vzemimo da je v 10 letih po tem vsakdanja mezda tega uda povišana za 20 kr., imel bi on po razpredelnici II, dobi 45 let primerno, od tega časa počenši vsak teden za 1½ kr. več v okrajno bolniško blagajnico, torej 8½ kr. ali 1·4 odstotek od zdanje vsakdanje mezde (1 gl.) plačevati. Bolniščina in pogrebni troški bi se torej odmerjali od te dnine.

Ako bi se ta ud v dobi 62 let pomaknil v mezdi više za 30 kr. na dan, imel bi odslej na teden 12½ kr. ali 1·6 odstotek od dnine po 1 gl. 30 kr. vplačevati.

Za take, ki niso podvrženi zavarovanju, treba je — uporablje razpredelnici I in II — določiti v ustanovilih, da morajo blagajnične prispevke izračunjene po obeh razpredelnicah opraviti s prikladom od 50 odstotkov, ker delodavci takih, ki niso podvrženi zavarovanju, zakonito niso dolžni za-nje dajati prispevkov.

Uporabljuje razpredelnici I in II treba je dalje v ustanovila vzprijeti določilo, da je za ude, ki so iz kake druge okrajne bolniške blagajnice ali iz katere po zakonu o zavarovanju glede bolezní ustanovljene, odnosno prenarajene delovršbene, združne ali društvene bolniške blagajnice pristopili v okrajno bolniško blagajnico, odmerjaje njihova bodoča vplačila na podlogi preodkaza pričuvnega deleža postopati tako, kakor tu niže stoji.

1. Kadar je bil pričuvni delež preodkazan ves, kolikeršen je, merodavna je za odmero teh vplačil ona doba (starost), v kateri je ud pristopil v bolniško blagajnico, kamer je doslej spadal.

2. Ako bi se iz pričuvnega deleža, ker je dotičnik bil poprej nesposoben si kaj prislužiti in za ves čas, dokler je nesposoben, prispevki uda v blagajnico opravljali, če torej pričuvni delež ni ves, kolikeršen je, preodkazan okrajni bolniški blagajnici,

treba je od časa, ki ga je kdo kot ud prebil pri blagajnici, kateri je dotičnik doslej pripadal, v račun vzeti tolikšen del, ki je do vsega tega časa odkar je ud bil, v istem razmerji, v kakeršnem je preodkazani iznos pričuvnega deleža do iznosa vsega pričuvnega deleža.

Primer: Kadar bi se pričuvni delež, izračunjen od prejšnje bolniške blagajnice, vsled tega, da so se prispevki uda, ker si ni mogel nič prislužiti, bil umanjšal do polovice, in če je ud v prejšnjo bolniško blagajnico vplačeval 10 let, pokazalo bi se, da vračunljiv čas udstva za bodoče prispevke iznaša baš 5 let, to je, za ta ud bilo bi vplačila v okrajno bolniško blagajnico odmeriti po dobi za 5 let mlajši.

Vstopnina za take, ki niso podvrženi zavarovanju, navedena je po najmanji meri, kakor je po §. 13, točki 5 zakona postavljena, a sme se primerno nevarnosti obolenja ali krajevnim okolnostim še više določiti.

Na posled gre še za to, da se pové, katera določila se morajo vzprijeti v kako posebno ustanovilo, če se imajo prispevki údov odmerjati po stopinjah dobe.

Ako n. pr. za katero okrajno bolniško blagajnico veljajo samo mezdni razredi od 30 kr., 60 kr. in 1 gl., imelo bi se „o visokosti prispevkov“ (§. 9 vzornega ustanovila) ustanoviti naslednje:

„Prispevki se odmerjajo z ozirom na dobo, v kateri kak ud pristopi, in po oni mezdi, ki se jemlje v podlogo odmeri bolniščine in pogrebni troškov (glej §. 11).“

„Udje zavarovanju podvrženi, in poljedelski in gozdarski delavci in pa delavci domače obrtnosti, ki so v okrajno bolniško blagajnico pristopili na podlogi določil § 3, odstavka 2 in 3 zakona, plačujejo svoje prispevke po naslednji tarifi.“

Razpredelnica 1.

Dnina v krajcarjih	Udje, pristopivši v dobi:							
	do 40 let		od 41 do 50 let		od 51 do 60 let		čez 60 let	
	plačujejo zapored:							
	v odstotkih dnine	na teden v krajcarjih	v odstotkih dnine	na teden v krajcarjih	v odstotkih dnine	na teden v krajcarjih	v odstotkih dnine	na teden v krajcarjih
30	2·2	4	2·5	4½	3	5½	3	5½
60	1·5	5½	1·9	7	2·4	8½	2·9	10½
100	1·3	8	1·8	10½	2·2	13	2·7	16

„Kadar se dnina (vsakdanja mezda) poviša ali zniža, treba je, dokler je ud še v onem dobrem razredu, kamer je spadal ta čas, ko je pristopil v okrajno bolniško blagajnico, višji, odnosno nižji dnini primerno tedensko vplačilo določiti iz zgornje razpredelnice 1 kakor za vstopno dobo. Tudi kadar se zniža dnina o takem času, ko tisti ud spada že v višji dobni razred, gre nižje tedensko vplačilo uda vsegdar odmeriti po razpredelnici I. primerno vstopni dobi, a nižji dnini.“

„Kadar koga pomaknejo v višjo dnino ter se to zgodí o času, kadar tist ud spada v višji dobni razred nego o času pristopa, treba mu je višji prispevek odmeriti ne samo po višji dnini, nego tudi z ozirom na višjo dobo. V to služi naslednja tarifa:

Razpredelnica 2.*)

Iznos vsakdanje mezde, za katerega se je ud pomaknil više. (V krajcarjih)	Leta, ki jih je imel ud, ko se je više pomaknil		
	41 do 50 let	51 do 60 let	čez 60 let
	Potrebna povišba prispevkov na teden (v krajcarjih)		
30	2½	3½	4
40	3½	4½	5½
70	6	7½	10

„Tedenski prispevek, ki ga je določiti udu, kateri se je v mezdi više pomaknil, najde se, če se dozdanjemu tedenskemu prispevku po razpredelnici 2 odmerjeni prispevek došteje.“

„Delodavci v drugem odstavku omenjenih údov plačujejo polovico prispevkov, ki jih dajó udje.“

„Za delovršbene uradnike, ki služijo na leto 1200 gl., in pa za radovoljce (praktikante) delodavci ne opravljajo nikakih prispevkov. Imenovani plačujejo iz svojega v razpredelnici 1 in 2 določene prispevke s prikladom od petdeset odstotkov, namreč prvi od vsakdanjega prisluzka od 2 goldinarjev in poslednji od „navadne dnine“, ki je v §. 5 ustanovljena za mladostne delavce“.

„One zavarovanju podvržene ude, ki za svoje delo ne vlečejo prisluzka v novcih, vrstiti je v eno

*) Pri primeroma vzetih treh stavkih dnine od 30, 60, 100 kr., mogoče je samó, da se kdo v mezdi više pomakne za iznose navedene v prvem stolpcu zgornje razpredelnice. Samo po sebi se razumeva, da gre pri drugih stavkih dnine poviške po njih mogoče v prvi razpredelke razpredelnice 2 vpisati in v druge razpredelke primerne stavke potrebnega povišanja prispevkov iz razpredelnice II vpostaviti.

izmed kategorij, ki so navedene v §. 5, ter mora prispevke po razpredelnici 1 in 2 s prikladom od petdeset odstotkov vred delo dajóci gospodar sam nositi.“

„Zavarovanju ne podvrženi udje — izimši v 2. odstavku tega paragrafa omenjene poljedelske in gozdarske delavce in vršbene uradnike in pa delavce domače obrtnosti — plačujejo v razpredelnici 1 in 2 stoječe prispevke s prikladom od petdeset odstotkov vred. Razven teh tekočih prispevkov dolžni so opraviti vstopnino, ki jo je odmerjati v iznosu za 6 tednov izračunjenega tekočega prispevka.“

„Pri takih udih, ki pristopijo v okrajno bolniško blagajnico iz katere delovršbene, združne ali društvene bolniško blagajnico, merodavna je tedaj, kadar je dotična bolniška blagajnica pričuvni delež ves, kolikoršen je, preodkazala, za odmero bodočih vplačil ona doba, v kateri so taki udje pristopili v bolniško blagajnico, kateri so do zdaj pripadali. Ako bi se iz pričuvnega deleža, ker je dotičnik bil poprej nesposoben si kaj prisluziti in za ves čas, dokler je nesposoben, prispevki uda v blagajnico opravljali, če torej pričuvni delež ni ves, kolikoršen je, preodkazan okrajni bolniški blagajnici, treba je od časa, ki ga je kdo kot ud prebil pri blagajnici, kateri je dotičnik doslej pripadal, v račun vzeti tolikšen del, ki je do vsega tega časa odkar je ud bil, v istem razmerji, v kakeršnem je preodkazani iznos pričuvnega deleža do iznosa vsega pričuvnega deleža.“

K §. 10.

Kar se tiče ustanovljenja plačilne dobe prispevkov, pušča zakon po polnem prosto voljo. Bode li zgornjo ali drugo krajšo ali daljšo plačilno dobo propisati v ustanovilu, sodi se po meri dotičnih razmer za vsak slučaj posebej. A da se upravljanje uprosti, želeti bi bilo vsekakor, da se prispevki naprej plačujejo, in v tem slučaju naj se izvolijo kar je moči dolge dobe za opravo prispevkov.

Določilo o tem, kakó naj se pobirajo prispevki v blagajnico, mora biti prepuščeno načelstvu, kakor se njemu vzvidi, in načelstvu bode se ozirati pri tem na krajevne razmere. Sosebno je gledati na to, da se pobiranje hitro in varno (gotovo) izvršuje, in ob enem na to, da se delavcem v tem ne delajo večje nadlege, nego je potrebno, da se doseže namen. V največ slučajih utegne se priporočati pobiranje po blagajničnem obhodniku in to s plačilnim imenikom (glej dotični obrazec v prilogi). Ta bi po tem ne imel drugega delati, nego hoditi po prispěvke, kakor kateri dospě, ter preoddajati plačilni imenik, na katerem pripiše prejemno potrdilo.

K §. 11.

Alternativa *A* predstavlja zakonito najmanjino v izmeri podpor, ki naj jih okrajna bolniška blagajnica dodeljuje (glej §. 6 zakona). Te podpore smejo se po meri določil paragrafov 9 in 14, odstavek 2 zakona, tudi više postaviti in raztegniti. (Glej opazbe k §. 9).

Kot primer takšne povišbe zmatrati je tudi med oklepajema stoječo alternativo *B*, pri čemer je vendar dodati opomnjo, da se sme pridržati besedilo §^a 9, a se posebno ondi uravnano mero odstotno prispevkov.

Razteg zavarovanja proti kaki bolezni na bolnišnici, ki nastajajo vsled nezgode pri delu, ustreza §^a 65 zakona.

Med oklepajema stoječi predposlednji odstavek tega paragrafa vzprijeti je v ustanovilo samó tedaj, kadar se je izvolila alternativa *B*.

K §. 12.

Čas karencije ustanovljen tukaj na šest tednov za ude, ki dobrovoljno pristopijo, dá se premeniti znotraj mej, ki so v §. 22 zakona postavljene.

K §. 13.

Uredbo zdravstvene službe sploh, se posebno od dajanje v bolnice, postavljanje stanovitnih blagajničnih zdravnikov, na slučaj povprečno ali drugačno plačevanje zdravniških stroškov, sklepanje pogodb z lekarniki, optiki, bandažisti itd. preudarjati je po raznovrstnih krajevnih (pomestnih) razmerah ter naj se po tem ukrepljejo namenu primerne uravnave.

V takih krajih, kjer ni javnih lekarn, bode dotle, dokler blagajniška zveza (§. 39 zakona) ne ustanovi lekarne, naročati blagajničnemu zdravniku, da bode iz lekarne, ki jo sam domá ima, bolnikom zdravila dajal.

Bolniške liste izdaje pravilno ozdravljajoči bolnike blagajnični zdravnik, kateremu je naročiti, da naj bolezni imenuje takó, kakor je propisano v obrazci II za statistiko bolezni.

Ker se vendar izdajanje takih listov mora omogočiti tudi v takih slučajih, kjer ne more precej zdravnik priti, kakor n. pr. v goratih krajih ali zaradi velike daljave, bode potrebno, z ozirom na krajevne razmere v posamnih slučajih za izdajanje bolniških listov kakó drugače poskrbeti, ter — recimo — v ustanovilo razkazati, da gre naznanilo o obolenji v vnovičnem ozdravenji precej poslati načelstvu

blagajnice ali pa doverniku, ki ga je morebiti načelstvo v stanovilišči bolnika postavilo zaradi priglada o bolnikih.

K §. 14.

Kakor se razumeva samo ob sebi, more oskrbovanje o strošku blagajnice imeti mesto samó v takih bolnišnicah, kjer je vsakdanja oskrbnina nižja ali enaka bolniščini, ki jo daje okrajna bolniška blagajnica.

Določila ustanovil, ki se tičejo oskrbe bolnikov in priglada o bolnikih, uprostijo se, kadar dotična okrajna bolniška blagajnica sama ali v zvezi z drugimi okrajnimi bolniškimi blagajnicami (§. 39 zakona) ustanovi bolnico.

K §. 15.

Okrajni bolniški blagajnici bode kazalo, — da se pazi kake prevare s strani údov imenovanih v odstavku 1, — z dotičnimi bolnike ozdravljajočimi zdravniki pobogati se in sploh, bodi z občnim določilom v ustanovilo ali po naredbi načelstva za vsak slučaj posebej ukreniti one poskrbe, s katerimi se utegne ubraniti kaka zloraba.

Določilo o večji dajatvi (glej §. 35 zakona) v slučajih pretvarjanja (simulacije) vzprijelo se je tukaj samó za primer ter se smejo — sestavljaje ustanovilo — napraviti kake druge navedbe.

Sploh določila tega paragrafa niso zavezljiva (obligatorna) ter morajo v posamnih slučajih razmere pokazati, kaj se vzvidi koristno ustanoviti, kadar se delajo ustanovila.

K §. 17.

Gledé tu ukrenenih določil o takih zavarovanju podvrženih, ki kje samo nekaj dni delo imajo, vzklicuje se na §. 37 zakona.

K §. 18.

Uradnik ali službovatelj, ki mu je izročeno knjigovodstvo in računarstvo okrajne bolniške blagajnice, naj piše tudi bolezensko statistiko, propisano v tem paragrafu.

Obrazca za to statistiko obsežena sta v prilogi. Obrazec I je popisovati za moške in ženske posebej.

K obrazcu II je reči, da je namenjen za trojno vrsto poizvedeb in da ga je torej v 3 primerkih popisati, kajti 1. primerek ima namen, razkazati, koliko jih je obolelo, 2. primerek, koliko dni se je

bolniku izplačalo, in 3. primerek, koliko bolnih je v tečajih leta umrlo za navedenimi boleznimi.

K §. 19.

Ako se v ustanovljena pravila, ki jih je sestaviti, vzprejmejo ali pozneje določijo ne najmanje dajatve, nego večje storitve okrajne bolniške blagajnice ter se pokaže zaradi nedovoljne založbe pričuvnega zaloga neogibna potreba v založbo njegovo pravilom primerno kakó poskrbeti, utegne se ta namen doseči ali s povišbo prispevkov, kakor se piše v odstavku 4, ali pa s znižbo blagajničnih dajatev do zakonite najmanjine ali s kombinacijo obeh naredeb.

Po §. 27 zakona treba je nabirati pričuvni zalog, da ga bode najmanj dvakrat toliko, kolikor iznaša poprek letni razhodek (potrošek).

V §. 19 vzornega ustanovila vzet je za največino (*maximum*) pričuvnega zaloga trojni letni razhodek. Ta največina se sme ustanoviti tudi v drugem, dvojni letni potrošek vsekakor presežajočem iznosu, ki se sme tudi na podlogi občasne (periodne) cenitve po večšakah določiti.

O določevanju pričuvnega deleža propisanem v odstavku 6 dodaje se naslednja opazka: Pričuvni delež naj se določa takó, da se na konci računskega leta poistini najpred pričuvni zalog, koliko ga je, po tem skupna vsota onih vplačil, ki so jih s koncem leta ostajajoči udje opravili ves čas, dokler so udje.

Pričuvni zalog okrajne bolniške blagajnice je — kakor je znano — vsečiharno imenje blagajnično, kar ga je s koncem leta.

Vplačila údov, kateri na konci leta še pripadajo blagajnici, treba je ustanoviti, kakor stoji tu niže. Vzemimo, da je blagajnica baš začela svoje delovanje.

Na konci prvega leta bode v svojem računu kazala, koliko je imela dohodkov v prispevkih údov.

V teku leta so pa neki udje izstopili, neki odmrli. Torej se mora najti, kaj je vsak izstopivši ali umrši ud vplačal, dokler je bil ud.

Za tega delj ni treba drugega, nego prispevek takega uda sè znanim časom, dokler je bil ud, množiti (multiplicirati.) Ali to se ne razgleduje stoprv na konci računskega leta, nego je primerneje, storiti to brž, čim kdo izstopi ali umrje. Potle na konci leta ni treba drugega, nego od prispevkov, ki so jih udje res vplačali, odbiti prosto iznos tako zabeleženih vplačil vseh izstopivših in umrših údov. Ostanek je skupna vsota onih vplačil, ki so jih udje na konci leta ostajajoči opravili ves ta čas, odkar so udje, in zdaj je lahko najti odstotno razmerje do

pričuvnega zaloga. Ako n. pr. pričuvni zalog iznaša od tega ostanka 10 odstotkov, je pričuvek, ki se ima preodkazati gledé odstopajočega uda v bodočem roku 10 odstotkov od tega, kar je dotični ud vplačal. Na konci bodočega računskega leta doštejejo se k ostanku omenjenemu zgoraj, ki je bil zabeležen, dohodki iz prispevkov od údov preteklega leta in se odbijejo od te vsote oni prispevki, kar so jih v preteklem izstopivši in umrši udje vplačali, odkar so bili udje.

Primer: Prvi računski završek okrajne bolniške blagajnice je oglašen.

Iz njega se vidi, da je imenja na konci ustanovitvenega leta 264 gl. 30 kr., in dohodkov blagajnice iz prispevkov, ki so jih dali udje, 1040 gl.

Tu gre, kakor se je gori reklo, za to, da se izračunijo ona vplačila, ki so jih s koncem leta ostavši udje opravili blagajnici, odkar so njeni udje.

Denimo, da sta do konca leta umrla dva uda. Eden njiju je plačeval na teden po 10 kr. in je bil baš 9 tednov blagajničin ud. Prispevkov, ki jih je dal ta ud, odkar je bil ud, po tem takem je $10 \times 9 = 90$ kr. Drugi ud, ki je umrl, plačeval je 7 tednov po 8 kr. prispevka na teden, torej skupaj 56 kr. Vsa vplačila umrših udov iznašajo torej 1 gl. 46 kr.

Rečimo dalje, da je izstopilo 14 údov. Vplačila njihova, odkar so bili udje, bila so za vsak slučaj posebej izračunjena, kakor zgoraj, in sestavljajo 12 gl. 50 kr. skupne vsote.

Po tem se dobode vsota onih vplačil, ki so jih s koncem leta ostavši udje opravili, odstevisi $1.64 + 12.50 = 13$ gl. 96 kr. od 1040. Kot ostanek se po tem pokaže: 1026 gl. 04 kr. Da se zdaj določi, koliko goldinarjev pričuvnega zaloga prihaja na 100 goldinarjev tega ostanka, rešiti je trstavko: $1026.04 : 10 = 264.30 : x$. Tu predstavlja x količino, ki se išče.

Dobí se torej:

$$x = \frac{264.3 \times 100}{1026.04} = 25 \text{ gl. } 76 \text{ kr., t. j. na}$$

100 gl. vplačila udov prihaja 25 gl. 76 kr. pričuvnega zaloga, ali zgoraj iskano odstotno razmerje je: 25.76 odstotkov.

Po tem se izračunja pričuvni delež uda, ki izstopi v bodočem računskem letu in katerega prispevki so bili za ves čas, odkar je ud, n. pr. na 7 gl. 30 kr. določeni takó:

$$\text{Pričuvni delež} = \frac{7.3 \times 25.76}{100} = 1 \text{ gl. } 88 \text{ kr.}$$

Ako bi se s koncem drugega računskega leta imehje s 540 gl. in vsota v teku teka leta od údov prejetih prispevkov z 2200 gl. izkazala, treba bi

bilo, da se določi gori tanje omenjeno odstotno razmerje, ki velja za tretje računsko leto za izračun pričravnega deleža izstopajočih údov, najpred sešteti:

$$1026 \cdot 04 + 2200 = 3226 \cdot 04 \text{ gl.}$$

Od te vsote odšteti je po tem ona vplačila, katera so v teku preteklega leta umrši in izstopivši udje opravili, ves ta čas, odkar so bili udje.

S pomočjo tako najdenega ostanka in pričravnega zaloga okrajne bolniške blagajnice izkazanega s 540 gl. dobí se s podobno tristavko, kakor zgoraj, koliko goldinarjev pričravnega zaloga prihaja na 100 gl. vplačila údov.

K §. 23.

Ta paragraf ustreza določilom §. 65 zakona.

K §. 25.

Gledé sestave načelstva (starejšinstva) paziti je na naslednje stvari:

Gospodarjem, ki dajo delo zavarovanju podvrženim udom okrajne bolniške blagajnice ali ki so va-njo pristopili po §. 3, odstavku 2 in 3 zakona, pristoji pravica na zastop v načelstvu, ki ga je odmeriti po razmerji prispevkov, ki jih oni iz svojega plačujejo, do skupnih prispevkov, t. j. do prispevkov údov in delo dajočih skupaj, a vendar ne sme nigdar iznašati več nego tretjino glasov. (§. 18 zakona.)

Iz prvega podá se, ker so delodavci po §. 34 zakona dolžni tretjino od prispevkov v blagajnico, potrebnih za njihove zavarovanju podvržene delavce, iz svojega opraviti, razmerje prispevkov, ki jih opravljajo delodavci, do skupnih prispevkov takó, da delodavcem pripade v zmyslu zakona zastop v načelstvu s tretjino glasov. Zatorej so se v vzornem ustanovili v številu údov načelstva — ki je v ostalem samó za primer vzeto, — glasovi tako razdelili, da sta se dve tretjini glasov odkazali blagajničnim udom in ena tretjina delodavcem. Za izravnaje razmerja glasov, ki utegne biti potrebno v zmyslu zakona, poskrbelo se je z ukazano povišbo zastopnikov blagajničnih údov. Ako bi se torej n. pr. pri poznejšem ustanovljenji prispevkov pokazalo, da prispevki delodavcev sestavljajo samó petino od vseh prispevkov, — premena razmernega števila, ki utegne nastati vsled pristopa údov zavarovanju ne podvrženih, — imelo bi se izravnaje glasovnega razmerja izravnati po naslednjem načinu:

S 3 ustanovljeno število zastopnikov delo dajočih gospodarjev ostane stalno, a sestavlja zdaj zgornjemu razmerju ustrezno samo petino skupnega števila načelstvenih údov, katero po tem iznaša 15.

Na blagajnične ude prihajajo zdaj štiri petine tega skupnega števila, torej 12.

Ako pri poznejšem ustanovljenji razmerno število raste na korist delodavcem, da se vzdigne n. pr. na dve petini, doseže se izravnaje pri prvi bodoči volitvi s tem, da se število zastopnikov blagajničnih údov zniža na 6.

Zdaj bi namreč zgornje razmerno število naneslo takó, da delovcem dve petini in blagajničnim udom pripadejo tri petine.

A ker vendar delodavci po zakonu ne smejo imeti nigdar več nego tretjino glasov v načelstvu, sme se število zastopnikov blagajničnim udom samó do na 6 znižati, takó da skupno število údov načelstva iznaša vnovič 9. Razmerje zastopnikov obeh volivskih skupin se ne bode dalo v vsakem slučaju številčno na tanko razmernemu številu ustrezno ustanoviti.

Tudi ustreza popolnem nameram zakona, samo tedaj preurediti kaj, kadar se razmerna številka prispevkov takó premeni, da gre po zakonitih določilih nakloniti blagajničnim udom povišek za en glas v načelstvu. V ostalem smejo imeti mesto tudi druga določila o sestavi načelstva ter je moči sosebnó izravnaju glasovnega razmerja, ako postane potrebno, ustrezati s tem, da se ukaže število zastopnikov delo dajočih gospodarjev znižati. Katero število načelstvenih údov bode ustanoviti, morajo pokazati posebne razmere. Ako slučaj takó nanese, sme ustanovilo tudi propisati, da se volijo nastopniki iz vsake volilske skupine.

Zastopniki blagajničnih údov v načelstvu morajo biti izvoljeni iz njih srede (§. 16 zakona); delodavci smejo izvoliti tudi druge osebe.

Jeli čas službovanja načelstvu ustanoviti na dve leti ali na daljši čas, to bode razločiti, kadar se bode delo ustanovilo. Vsekakor utegne biti priločno, ne določati predolge dobe službovanja blagajničnemu načelstvu.

K §. 26.

Imajo li se določila poslovnega reda načelstva uprostiti ali še obširneje določiti, zavisno bode od razsežnosti poslov in drugih razmer, a vsekakor bode za pravoredno zapisovanje sklepov načelstva poskrbeti in utegne najboljše biti, da se služba zapisnikarja izročí računarju okrajne bolniške blagajnice.

K §. 27.

V točki 3 med oklepajema stoječe določilo odpada, če se v §. 13, odstavku 4 opustí postaviti može dovernike za zvrševanje prigleda gledé bolnikov.

K §. 28.

Za zastop delodavcev v nadziralnem odboru veljá po §. 18 zakona isto merilo, kakor za njihov zastop v načelstvu.

Torej se mora dosledno sestava nadziralnega odbora premeniti tedaj, kadar se premeni sestava načelstva.

K §. 29.

„Samosvojni“ so oni udje brez razločka pola, ki imajo pravico sami upravljati svoje imenje.

Ako oznanjanje v listu, omenjenem v §. 33, da se sklicuje glavni zbor, prizadeva znatne troške, ali pa ni mogoče, ker v okrajih ni takih novin, naj se ono zvrši samo z oglasom pribitim po občinah okoliša okrajne bolniške blagajnice.

V oziru na določila v posamnih ustanovilih, kako bodi sestavljen glavni zbor, paziti je na to:

1. Pri okrajnih bolniških blagajnicah, ki imajo čez 300 udov, naj glavni zbor sestoji iz odbrancev (delegatov);

2. Za zastop delodavcev v glavnem zboru razločilno je tudi tu, kakor pri načelstvu in nadziralnem odboru, merilo postavljeno v §. 18 zakona.

3. Z ustanovilo se mora določiti, koliko bodi odbrancev in kakó se volijo, doklej jim traja doba uradovanja, po tem, kakó se sestavlja zastop delodavcev v glavnem zboru. O izvedenji teh določil zakon nima nadaljšnjih pravil. Tudi vzorno ustanovilo mora se v teh točkah omejiti na to, da samo nekaj namiguje, ker pač ni moči postavljati splošnih pravil v oziru na tolikšno različnost merodavnih pomestnih razmer. Ako se vzprejme v vzornem ustanovilo predloženi postopek, da se odbranci po občinah volijo, bode v posameznem ustanovilu treba določiti, ali naj se voli po občinah stanovališča blagajničnih udov ali pa po občinah tistega kraja, kjer oni delajo.

Izvedenje volitev poskrbé posamni udje načelstva, ter se poleg tega smejo morebiti postavljeni doverniki privzeti v ta posel.

V onih slučajih, kjer se okrajna bolniška blagajnica ne razteza na več občin, nego samo na ozemlje ali samo en okraj večjega mesta, mora se — kakor se razumeva samo ob sebi — propisati v ustanovilo drug postopek za voljenje odbrancev in za zastopnike delodavcev.

Odbrance udov bilo bi morebiti voliti po različnih vrstah dela, dočim bi se gospodarji delodavci utegnili vrstiti v volilstva, ki bi jih bilo razmejiti po številu oseb, katerim ti gospodarji dajó delo.

K §. 32.

Razsodišče se sme tudi drugače sestavljati, vendar utegne biti boljše, da se postavi stalno razsodišče, nego da bi se volilo za vsak slučaj posebej.

K §. 33.

Ta paragraf se uporablja, kadar v okoliši okrajne bolniške blagajnice izhajajo kake novine. Ako ni takó ali če se najde, da so dotična oznanila predraga, smejo se naznanila tudi drugače kakó oglašati, na primer, da se pribijajo po občinah blagajničnega okoliša.

Končna opomnja.

Želeti bi bilo, da ustanovitelji okrajne bolniške blagajnice — postavivši ustanovila (statute) — tudi poskrbé za to, da blagajnica utegne zvršiti svojo notranjo uredbo, predno se začno blagajnični prispevki pobirati. Sosebno bode skrbeti za prostor, kamer se namesti, in za tega delj bi bilo dobro, da občina, v kateri bode okrajna bolniška blagajnica imela svoj sedež, blagajnici na razpolog dá potrebno prostorino brez troška ali vsaj za poznejše povračilo zmerne najmovine.

kraj: Brnu.

Okrajna bolniška blagajnica v _____

dežela: na Moravskem.

Izkaznica št. 103.

za

Ime in priimek uda: Anton Müller.

1. Čas rojstva 5./4. 1864 kraj } kjer je rojen: Wolkersdorf.
dežela } Dolnja Avstrija.
2. a. (Delo, s kakeršnim se bavi (vrsta mezde): prirejalni delavec.
b. (Vsakdanji prislužek za delo: 1 gl. 20 kr. gl. kr. gl. kr.
3. Čas pristopa v delo (odn. v okrajno bolniško blagajnico): 8./12. 1888.
4. Gospodarjevo { ime: Gustav Wagner.
stanišče: ulice št. 41.
5. Delovršba: predilnica za volno.
6. Stanišče blagajničnega zdravnika: ulice št. 12.
7. Ud ima { vsakdanjo bolniščino od gl. 72 kr., gl. kr., gl. kr.
8. pravico na { pogrebne troške v iznosu od 24 gl. kr., gl. kr., gl. kr.

Podpis načelstva okrajne bolniške blagajnice:

I. I.

Opomnja: V točki 2b, 7 in 8 se gleda na možne premene novčnih iznosov, ki nastanejo vsled letne pregledbe mezde. Novi iznos novcev naj se vpiše, a prejšnji izbriše.

Primer popisa izkaznice ustreza razvrstitvi udov stoječi v §. 5 vzornega ustanovila in velja za ta slučaj, kadar je navadna dnina za prirejalne delavce res ustanovljena na 1 gl. 20 kr.

(Konec zadej.)

Posnetek
iz ustanovljenih pravil okrajne bolniške blagajnice.

§. 3.....

§. 4.....

§. 9.....

§. 11.....

§. 12.....

§. 19, odst. 6.....

kraj:

Okrajna bolniška blagajnica v _____

dežela:

Obrazec I

bolezenske statistike.

kraj:

Okrajna bolniška blagajnica v _____

dežela:

Obrazec II

bolezenske statistike.

Leto poizvedbe 18 . . .

Ime bolezni		Delo, s katerim									
		barvomazniki (mazalci)	ključaničarji	klobučarji	kotlarji	lekarniki	mašinsti	peki	predci	strojarji	
1	I. Bolezni telesnega razvoja:	prirojena neživetnost									
		nepravilnosti v mesečini									
		nepravilnosti nosečnosti									
		nepravilnosti pri porodu in babinah (izimši poporodno vročico)									
		slabosti ostarelosti									
		druge									
2	II. Navzetne (infekcijske) bolezni:	koze									
		ruske (škarlatnica)									
		osepnice									
		šen									
		vnetica staničja (stanične) tkanine, furunkel, karbunkel [črni tur]									
		gnojave vnetice mozga v kosteh									
		navzete bolezni od rane									
		epidemična otrpnenost (okorelost) zatilnika									
		difterija in <i>croup</i>									
		zadušni kašelj									
		plučnica (plučna vnetica)									
		tuberkuloza in skrofuloza									
		močuh (typhus)	v črevih								
			povratni								
			z izpuščaji (exanth.)								
		bljuvna derečina									
		griža									
		poporodna vročica									
mrzlica (prehajalna)											
steklost											
bolezen od glist											
3	III. Venerične in sifilistične bolezni:	kanka									
		mehki <i>chancre</i>									
		primarna	sifilistična bolezen								
		sekundarna									
4	IV. Novotvorbe:	nehude									
		hude									

Ime bolezni		Delo, s katerim								
		barvomazniki (mazalci)	ključničarji	klobučarji	koflarji	lekarniki	mašinisti	peki	predci	strojarji
5	V. Bolezni v krvi in večestne bolezni:	hloroza in anemija								
		levkemija								
		kurdej (skorbut)								
		alkoholizem								
		diabetes								
		udnica (trganje po udih)								
		akutni	revmatizem							
		kronični								
	rahitis in osteomalacija									
6	VI. Bolezni centralnega in perifernega živčevja:	vnetica	možganske opne							
			možganov							
		vodena glava								
		božje (kap)								
		vnetica hrbtne mozga (hrbtnjače)								
		božjast (padavica)								
		histerija								
		bolezen sv. Vida								
		nevalgije								
	pomot uma									
7	VII. Bolezni očesne:	branilnega prireda								
		nalezljive vnetice očesne veznice (vezne mreže)								
		druge bolezni na očesni veznici								
		roženice								
		mavrične kožice (šarenice) in horioid.								
		leče								
		mrežnice								
	moteži v funkciji očes									

Ime bolezni				Delo s katerim									
				barvomazniki (mazalci)	ključničarji	klobučarji	kotlarji	lekarniki	mašinišči	peki	predci	strojarji	
17	XVII. Ostrupljenje sé:	strupi	rudninskimi										
			organskimi										
		plini, sapo jemajočimi											
18	XVIII.	Samomori											
19	Število	zavarovanju podvrženih	údob	o začetku leta (odnosno o ustanovitvi okrajne bolniške blagajnice)									
		zavarovanju ne podvrženih											
20	Število	zavarovanju podvrženih	údob	na konci leta									
		zavarovanju ne podvrženih:											

Opomnja: Stolpci 1 do 18 odnašajo se na ude zavarovanju podvržene in ne podvržene.

